

ПРАВНЕ ПОСЉЕДИЦЕ СТРАНАЧКОГ ПРОПУШТАЊА У ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

doi: 10.7251/GPF1335223K

Апстракт: Реформа парничног поступка у Републици Српској из 2003. г. обухватила је и одредбе о посљедицама страначког пропуштања благовременог предузимања процесних радњи. Раније важећа правила парничног поступка, која су се односила на пропуштање странака у предузимању процесних радњи, нису много доприносила ефикасности и економичности парничног поступка. Ипак, у недостатку изричите законске одредбе, и данас остаје дилема како заштитити интерес странке, у случају када њено пропуштање, узроковано пропуштањем суда, погађа њен сопствени интерес у парници. Иако су се нека од нових законодавних рјешења у пракси показала као врло ефикасна, сматрамо да на реформисању парничне процедуре треба и даље инсистирати, с обзиром на менталитет процесних странака на нашем подручју, те на устаљену склоност ка одуговлачењу парничног поступка свим расположивим средствима.

Кључне ријечи: рокови, пропуштање, правна преклузија, правна фикција.

1. УВОД

Реформа парничног поступка у Републици Српској, реализована Законом о парничном поступку Републике Српске,¹ у пракси

* Асистент, Правни факултет Универзитета у Бањој Луци.

¹ Службени гласник Републике Српске, 58/03, 85/03, 74/05, 63/07-ЗПП РС.

је, у великој мјери, допринијела минимизирању могућности странке да својим пропуштањима утиче на дужину трајања поступка. Ипак, како све процесне радње странака немају једнак значај за одвијање парничног поступка, тако и пропуштања странака да предузму поједине парничне радње, производе различите правне посљедице.

Процесне странке су, у смислу начела економичности и ефикасности поступка, у својим процесним овлашћењима, временски ограничене законским, а у неким случајевима и судским роковима. Било да је страначко предузимање процесних радњи везано за судски, било за законски рок, пропуштање ових рокова производи одређене правне посљедице по странку и њена процесна овлашћења. Уколико странка своје пропуштање не оправда, па макар и накнадно, сматра се да је њено пропуштање предузимања процесне радње намјерно, те да се она са свим законским посљедицама пропуштања, унапријед сагласила.

2. ПРАВНЕ ПОСЉЕДИЦЕ СТРАНАЧКОГ ПРОПУШТАЊА У ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

Пропуштања странака да у парници предузму одређене процесне радње су процесноправно релевантне само када Закон то предвиђа.² Стога, уколико правна санкција за пропуштање странке да у парници предузме неку процесну радњу није прописана законом, значи да то страначко пропуштање и нема процесноправни значај.

У неким случајевима, због већег значаја процесне радње за ток парничног поступка, а и у циљу јачања процесне дисциплине странака и концентрације поступка,³ процесне странке у случају пропуштања предузимања својих процесних овлашћења, бивају санкционисане Законом прописаним правним посљедицама про-

² Синиша Трива, *Грађанско процесно право I*, Загреб 1972. 309.

³ *Детаљније* о процесним мјерама концентрације парничног поступка Татјана Зороска-Камиловска, „Концентрација парничног поступка“, *Правни живот*, Београд 13/2007. 769-781.

пуштања. Циљ постојања временског ограничења странака у предузимању њихових процесних овлашћења, као и прописаних посљедица прекорачења ових временских оквира, састоји се у намјери законодавца да обезбиједи да се парнични поступак оконча без одуговлачења и у најкраћем року.⁴

2.1. Правна преклузија као општа правна посљедица страначког пропуштања

Теорија разликује опште и посебне правне посљедице страначког пропуштања у парничном поступку.⁵ Посебне посљедице пропуштања су различите и зависе од тога која је радња у поступку конкретно била пропуштена. Са друге стране, општа, а уједно и најзначајнија правна посљедица пропуштања благовременог предузимања процесне радње у парничном поступку (контумација)⁶, која може задесити странку је наступање *правне преклузије*. Када наступи преклузија, странка више нема могућности да пропуштену процесну радњу предузме касније у току поступка. Да ли странка на наредном рочишту, односно да ли она након протеча рока који јој је законом или одлуком суда одређен, може и у наставку поступка предузети пропуштену процесну радњу, просуђује се према садржају законске одредбе.⁷ Могућност накнадног предузимања пропуштене процесне радње, искључује наступање правне преклузије.

Упоредноправно гледано, систем преклузије у парничном поступку Њемачке, уведен је тзв. *Vereinfachungs novelle* Новелом из 1976. г. са циљем спречавања одуговлачења поступка, усљед превелике слободе странака у могућности изношења процесног материјала. Преклузија је, након њеног увођења у цивилни поступак

⁴ Т.Зороска-Камиловска, 769.

⁵ Гордана Станковић, *Грађанско процесно право*, Ниш 2004. 292, Гордана Станковић, Ранка Рачић, *Парнично процесно право*, Бања Лука 2010. 272.

⁶ Од латинског *contumax*, што значи тврдоглав, непокоран судским наредбама. (видјети Анте Ромац, *Рјечник римског права*, Загреб 1983. 72)

⁷ Бранко Базала, „Повраћај у пријашње стање“, *Одвјетник*, Загреб 5-6/1959. 113.

Њемачке, била предмет бројних теоријских дискусија. Као главни аргумент *contra*, наводила се чињеница да онемогућавање каснијег предузимања пропуштене радње у поступку може угрозити начело контрадикторности. То се, у коначници поступка, може одразити и на материјалноправни исход поступка. Ипак се примјена преклузије у парничном поступку, усљед пропуштања рока или рочишта за предузимање процесних радњи, оправдавала њеним доприносом убрзању поступка, а њено наступање, условљено је кривицом странке за пропуштање.⁸

Наступање правне преклузије у парничном поступку, Закон везује за пропуштање рокова или рочишта, одређених за предузимање неке процесне радње.

Сви законски процесни рокови су у правилу и преклузивни, па на њихово поштовање суд пази по службеној дужности. Стога и њихово пропуштање у парничном поступку, производи општа и посебна дејства, прописана Законом.

Када је пропуштање судских рокова у питању, наше процесно законодавство судске рокове, у оправданим случајевима сматра продуживим, па Закон за њихово пропуштање у правилу не везује правну преклузију, као посљедицу.⁹ Изузетак су случајеви који прописује члан 336. став 3. ЗПП РС, а који предвиђа наступање фикције о повлачењу неуредног поднеска, безуспјешним протеком судског рока за исправку тог поднеска, као и одредба члана 353. став 1. ЗПП РС, према којој ће суд одбацити тужбу, уколико тужилац у року који му је оставио суд не постави себи пуномоћника за пријем писмена, па он овај свој пропуст касније неће моћи у току поступка исправити.

По правном учинку, са преклузијом је изједначено и наступање *правне фикције*¹⁰ о изјављивању правно релевантне воље пар-

⁸ Наведено према Т.Зороска-Камиловска, 775.

⁹ Члан 323. став 2. ЗПП РС. *Детаљније* о посљедицама пропуштања рокова, вид. Невена Петрушић, „Последице пропуштања рокова у новом парничном процесном праву Републике Србије“, *Зборник радова Правног факултета у Нишу*, Ниш XLIV/2004. 129-141.

¹⁰ *Детаљније о правним фикцијама* Слободан Мартиновић, „О фикцијама у праву“, *Правни живот*, Београд 12/1998. 1061-1067.

ничне странке, одређене садржине.¹¹ Такав ће случај бити са пропуштањем рока од осам дана за изјашњење туженог о тужиоциевом повлачењу тужбе, када Закон поставља фикцију да се он са повлачењем сагласио,¹² потом фикција о повлачењу неуредног поднеска који суду није враћен након остављеног рока за исправку¹³, као и фикција о саглашавању са преиначењем тужбе од стране туженог, који се упустио у расправљање по преиначеној тужби.¹⁴

За пропуштање рочишта у парничном поступку, Закон такође узима одређене правне посљедице. Раније законодавно рјешење, предвиђало је одгађање рочишта у случају да са истог изостану обје парничне странке.¹⁵ Случај изостанка обију уредно позваних парничних странака са рочишта, наше позитивно процесно право није изричито регулисало, али суд свакако не би могао одгодити рочиште, јер се оно може одгодити из тачно утврђених разлога,¹⁶ већ би се одмах морало узети да је тужилац повукао тужбу, ако недостаје иницијатива туженог да се са расправљањем настави. На тај начин се изостанак тужиоца санкционише теже, јер је он *dominus litis*.¹⁷

Са друге стране посматрано, иако је у парничном поступку страначко предузимање процесних радњи углавном везано за рок, у неким случајевима, пропуштање странке да предузме такву процесну радњу, уопште нема процесног значаја и не производи штетне посљедице, нити по изосталу, нити по присутну странку, јер се ток поступка наставља.¹⁸ Тако изостанак уредно позваног туже-

¹¹ Члан 57. став 3. ЗПП РС.

¹² Члан 59. став 2. ЗПП РС.

¹³ 336. став 3. ЗПП РС.

¹⁴ Члан 57. став 3. ЗПП РС.

¹⁵ Вид. члан 465. став 2. Закона о парничном поступку СФРЈ (*Службени лист СФРЈ*, 4/77)-ЗПП СФРЈ (1977).

¹⁶ Члан 111. став 1. ЗПП РС.

¹⁷ Слично и Никола Бодирога, „Враћање у пређашње стање у парничном поступку“, *Гласник Адвокатске коморе Војводине*, Нови Сад 10/08. 438.

¹⁸ *Детаљније о посљедицама изостанка странака са рочишта Ранка Рачић, „Процесне посљедице изостанка туженог са рочишта“, Правни живот, Београд 12/2005. 129-137.*

ног са припремног рочишта, или рочишта за главну расправу није сметња даљем вођењу поступка, јер ће суд рочиште одржати са присутном странком.¹⁹ Осим тога, страначко пропуштање не доводи увијек до преклузије њеног права да чињенице и доказе изнесе у неком другом погодном тренутку у току парнице под истим условима. Тако странка може, не само у тужби, или у одговору на тужбу, већ и у току припремења главне расправе суду писмено упућивати поднеске са чињеничним наводима и доказе које на главној расправи планира да изнесе,²⁰ али и касније у наставку припремног рочишта, уколико се рочиште којем она није приступила, не успије окончати у једном дану. Законодавац у Србији прописује општу обавезу за странке да благовремено упућују своје поднеске суду у току припремања главне расправе.²¹ Овако постављена обавеза нема практични значај, зато што *благовременост* није конкретизована прописивањем рокова у којима су странке дужне упућивати суду своје поднеске.²² Непостојање конкретног законског рока у нашем праву, до којег је странка дужна суду упутити све писмене поднеске са својим чињеничним наводима и доказима, истовремено отвара могућност да странка писмене поднеске суду упућује временски неограничено, све док се не закаже рочиште за главну расправу, што истовремено у пракси може представљати проблем због одуговлачења припремног поступка, а тиме и парничног поступка у цјелини, од стране несавјесне странке.

2.2. Наступање правних посљедица страначког пропуштања

Опште је правило, да општа и посебне правне посљедице страначког пропуштања углавном наступају *ex lege*, протеком рока или закључењем рочишта на којем је требало предузети пропуштену парничну радњу, а не по одлуци суда и на пријед-

¹⁹ Члан 84. став 2. и члан 97. став 3. ЗПП РС

²⁰ Члан 63. ЗПП РС.

²¹ Члан 289. став 3. Закона о парничном поступку Србије (*Службени гласник Републике Србије*, 72/11)-ЗПП Србије (2011).

²² *Детаљније вид.* Н. Петрушић, 129-141.

лог противне странке.²³ Ипак, постоје и случајеви у којима посљедице пропуштања наступају само по одлуци суда, а на захтјев противне странке (*accusatio contumaciae*). Тако нпр. пресуда због пропуштања, као санкција за пасивног туженог, који благовремено није одговорио на тужбу, настаје само по приједлогу противне странке и то дјелатношћу суда.²⁴ Без приједлога противне странке, ова правна посљедица пропуштања туженог не може наступити, па ће суд, по истеку рока за одговор на тужбу, заказати припремно рочиште.²⁵

Све наведене правне посљедице пропуштања, у правилу, наступају независно од тога, да ли је суд странку на њих упозорио. Суд је по Закону дужан да у попратном акту, приликом достављања тужбе на одговор, упозори туженог на рок у којем је он суду дужан доставити одговор на тужбу, као и о правним посљедицама недостављања његовог одговора.²⁶ Иако је упозорење суда о правним посљедицама које по странку наступају у случају пропуштања предузимања ове процесне радње обавезујуће за суд, уколико би странка и без судског упозорења на посљедице њеног пропуштања на тужбу ипак одговорила, у недостатку конкретне законске одредбе, у теорији постоји становиште да тај пропуст суда не би могао имати посебан процесноправни значај.²⁷

Међутим, сасвим је другачија ситуација када би странка, управо усљед недостатка судског упозорења, пропустила благовремено одговорити на тужбу. У законодавствима у којима се пресуда због пропуштања може побити жалбом, овај пропуст суда би, у правилу, имао исти правни учинак као и неуредна достава тужбе на одговор туженом, а што би одговарало жалбеном разлогу из члана 227. став 1. тачка 2. ЗПП РС.²⁸ Ово законодавно рјешење

²³ Г. Станковић, Р. Рачић, 272.

²⁴ Члан 182. став 1. ЗПП РС.

²⁵ Члан 70. став 2. ЗПП РС.

²⁶ Члан 70. став 2. ЗПП РС.

²⁷ Срећко Цуља, *Грађанско процесно право Краљевине Југославије*, Београд 1936. 426.

²⁸ Тако и С. Цуља, 426. *Упоредити и* Боривоје Познић, „Пресуда због изостанка“, *Анали Правног факултета*, Београд 3/1956. 279.

се чини оправданим, посебно уколико правила парничног законодавства, поред одредбе о обавезном адвокатском заступању странке, остављају могућност да странку заступа и сродник по крви до одређеног степена, или брачни супружник.²⁹ Услјед тога, повреда начела о дужности суда да поучи неуку странку, у парничном поступку добија већи значај. У том случају, уколико би странка изјавила приједлог за враћање у пређашње стање, суд би га одбацио као недопуштен, а са поднеском би поступао као са жалбом против пресуде због пропуштања. Ради јаснијег разграничења примјене жалбе и приједлога за враћање у пређашње стање у случају пропуштања предузимања процесне радње, хрватски законодавац је чланом 58. Новеле ЗПП Хрватске од 1.12.2003. г. у члану 117. додао нови став, према којем враћање у пређашње стање није допуштено, ако се пропуштање странке може приписати битној повреди поступка, због које се може изјавити правни лијек. Законодавац је тиме потврдио правило да се враћање у пређашње може тражити само због пропуштања из разлога који се догодио странци, док се за пропуштање које се десило на страни суда, странка може користити искључиво неким другим расположивим правним лијеком. На тај начин се постиже контрола уредности поступања првостепених судова у поступку од стране инстанционих.³⁰ Посљедица оваквог рјешења, огледа се и у самом поступку, па уколико би суд на основу приједлога за враћање у пређашње стање, услед судског пропуштања рјешењем поступак вратио у пређашње стање, иако се ради о битној повреди одредаба парничног поступка због које се може изјавити правни лијек, тада би противна странка рјешење о усвајању приједлога за враћање у пређашње стање могла побијати посебном жалбом.

У нашем праву, уколико би суд, услед недостављања одговора на тужбу, уважавајући приједлог противне странке, донио пре-

²⁹ Закон о парничном поступку Хрватске (*Службени лист Републике Хрватске*, 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11), члан 45. Новеле од 1.12.2003. г. члана 89.

³⁰ *Детаљније* Јозо Чизмић, „Поврат у пријашње стање“, *Правни живот*, Београд 13/2007. 561.

суду због пропуштања, тужени ову пресуду, као једну од најтежих правних посљедица свог пропуштања, не би могао нападати у форми жалбеног разлога из члана 227. став 1. тачка 2. ЗПП РС, услед тога што пресуда због пропуштања, по изричитој одлуци нашег законодавца, не може бити предмет поновног расправљања пред другостепеним судом из било којег жалбеног разлога.³¹ Једино рјешење ове ситуације, које наше право допушта, јесте да тужени донесену пресуду због пропуштања побија приједлогом за враћање у пређашње стање, а да се пропуст суда да туженог упозори на правне посљедице пропуштања достављања одговора на тужбу, или неуредно достављање тужбе, с обзиром на кршење начела обавезе поучавања неуке станке, у овом случају, узима као оправдан разлог пропуштања, који странка није могла предвидјети нити избјећи.³²

Законодавац је све поменуте посљедице пропуштања предвидио уз претпоставку да је парнична странка процесну радњу могла предузети, али да јој то није било у интересу, па је хотимично од ње одустала. Ако је то случај, онда услед наступања посљедица пропуштања, не постоји могућност да пасивна странка накнадно предузме пропуштену парничну радњу. Али, уколико странка посједује доказе да је пропуштену радњу имала намјеру предузети, те да је у томе била спријечена околностима које се нису могле предвидјети нити избјећи, она се тада суду може обратити приједлогом за враћање у пређашње стање. Ово се уједно појављује и као једини редовни правни лијек против пресуде због пропуштања, коју суд доноси у случају када тужени у року не поднесе суду одговор на тужбу, уз испуњење и осталих законских претпоставки за њено доношење.

³¹ Члан 183. став 1. ЗПП РС.

³² *Тако и судска пракса.* “Оправдан разлог, у смислу враћања у пређашње стање, била би чињеница да тужени није примио тужбу са упозорењем суда на обавезу давања одговора на тужбу и посљедицу непоступања по упозорењима суда.“ (*Пресуда Опћинског суда у Љубушком, бр. П 169/07. од 20.4.2007. г.*)

2.3. Правне посљедице пропуштања рокова или рочишта од стране осталих учесника парничног поступка

Начело диспозитивности противи се законском наметању обавезе парничним странкама, да предузимају процесне радње на које су овлашћене. Стога, свака странка у поступку, поједину процесну радњу предузима руководећи се искључиво сопственим правним интересом. Уколико и пропусти да неку од тих радњи предузме, на штетне посљедице које странка касније трпи, сматра се да пристаје већ у тренутку пропуштања.

Међутим, када су у питању учесници у поступку у ширем смислу, тада је ситуација нешто другачија. Наиме, уколико свједок не приступи заказаном рочишту, суд је овлашћен да нареди његово принудно довођење, да изрекне новчану казну, али и накнаду трошкова које је он својим пропуштањем проузроковао странкама.³³ Новчану казну и накнаду парничних трошкова пропуштања, суд може изрећи свједоку и уколико он рочишту приступи, али се пасивно понаша.³⁴ Поред тога, уколико вјештак у року не упути суду налаз и мишљење, или уколико вјештак или тумач без оправдања пропусте рочиште, иако су били уредно позвани, суд ће им изрећи новчану казну у одговарајућем износу и наредити накнаду трошкова које су својим изостанком проузроковали странкама.³⁵ На овај начин, законодавац је домашај начела диспозитивности у предузимању процесних радњи ограничио само на странке, док је осталим учесницима у поступку онемогућио да својим пасивним понашањем утичу на одуговлачење поступка. Ови учесници у поступку се, у случају неоправданог пропуштања, суочавају са директним процесним санкцијама, које изриче суд.

³³ Члан 410. став 1. и 3. ЗПП РС.

³⁴ Члан 410. став 2. ЗПП РС.

³⁵ Члан 411. ЗПП РС.

2.4. Дејство правних посљедица страначког пропуштања у парничном поступку на права учесника поступка

Опште је правило да све наведене правне посљедице пропуштања у парничном поступку погађају искључиво ону парничну странку, на чијој страни се пропуштање догодило. То ће бити случај и са обичним супарничарима, јер пропуштање, као ни предузимање парничних радњи од стране једног обичног супарничара, осталима нити шкоди, нити користи.³⁶ Међутим, када је ријеч о јединственим супарничарима, ситуација је потпуно другачија. Ради се о специфичном правном односу, у којем сви учесници имају статус једне странке, услед чега предузимање процесне радње од стране макар једног супарничара, погодује и осталима који ту радњу нису предузели.³⁷ Тако, ако рокови за извршење неке процесне радње за поједине јединствене супарничаре истичу у различито вријеме, ту парничну радњу може предузети сваки супарничар све док за њено предузимање рок тече и за једног од њих.³⁸ Посљедице пропуштања наступају само уколико су за то испуњене законске претпоставке према свим јединственим супарничарима.³⁹

Изузетак од општег правила да правне посљедице пропуштања погађају само ону парничну странку која је предузимање процесне радње и пропустила је и институт умјешача. Умјешач се у парничном поступку не сматра странком, већ учесником који парницу прима у оном стању у којем се она налази у тренутку када он у ту парницу ступа. Он не може предузети радњу за коју је протекао тренутак, до којег се она у развоју поступка могла предузети.⁴⁰ Стога је умјешач дужан да трпи и посљедице неоправданог пропуштања благовременог предузимања процесне радње од стране странке на чијој страни се упустио у парницу, без обзира на то

³⁶ Члан 365. ЗПП РС.

³⁷ Члан 366. ЗПП РС.

³⁸ Члан 367. ЗПП РС.

³⁹ Б. Познић, В. Ракић-Водинелић, *Грађанско процесно право*, Београд 2010. 179.

⁴⁰ Г. Станковић, Р. Рачић, 158, Б. Познић, В. Ракић-Водинелић, 192.

што се пропуштање њеног предузимања не може директно њему приписати.

Иако наше парнично процесно право не познаје институт обавезног адвокатског заступања, све процесне радње за чије је предузимање странка овластила свог пуномоћника, она и самостално може предузети. Међутим, уколико је пуномоћник, који је процесну радњу био дужан предузети у интересу странке, исту без оправданог разлога пропустио предузети у року, а на чије се предузимање странка у доброј вјери ослонила, она ће ипак трпити посљедице пропуштања предузимања те радње од стране њеног пуномоћника, за које пуномоћник одговара у њиховом интерном односу.⁴¹

У случају, када због материјалноправне универзалне, дође и до процесноправне сукцесије, процесноправи сљедбеник ће трпити правне посљедице пропуштања предузимања парничних радњи свог правног претходника.

У случају чисто процесне сукцесије, уколико је тужилац извршио субјективно преиначење тужбе, па умјесто првобитно туженог тужи друго лице, када тај новотужени пристане на преиначење тужбе и прихвати парницу, он ће онда бити дужан да трпи и све посљедице пропуштања парничних радњи првобитно туженог, јер парницу прихвата у оном стању у којем је она била у тренутку његовог прихватања. “Тужени који пристане да ступи у парницу уместо првобитно туженог, мора је примити у оном стању, у којем се она налази кад у њу ступа. Он је у погледу рока до којег може ставити приговор мјесне надлежности преклудирани и тај приговор не може више ставити, ако то није учинио првобитно тужени.”⁴² Због тога је за очекивати да ће нови тужени добро процијенити свој правни интерес и све друге околности, прије него што изрази

⁴¹ Г. Станковић, Р. Рачић, 192, Б. Познић, В. Ракић-Водинелић, 165. и 167, Ј. Чизмић, 555.

⁴² *Рјешење Врховног суда Србије, бр. Звг. 68/78, наведено према Радослав Ћосић, Томислав Крسمановић, Актуелна судска пракса из грађанско-процесног права, Београд 2003. 50.*

свој пристанак на преиначење.⁴³

3. ЗАКЉУЧАК

Из свега наведеног, намеће се закључак да је правна преклузија, као најоштрија посљедица страначког пропуштања рокова или рочишта, законом предвиђена само за ограничен број случајева пропуштања. Она се углавном везује за случајеве страначког пропуштања законских рокова, док се судски рокови, због своје продуживе правне природе, занемарујући ријетке изузетке, противе суштини института правне преклузије.

Циљ наступања правне преклузије и фикције у парничном поступку јесте да се странке онемогуће да својим намјерним пропуштањима утичу на дужину трајања парничног поступка. Ову сврху, у случају пропуштања споредних парничних странака, остварује изрицање новчане казне, те њихова обавеза накнаде парничних трошкова поступка, проузрокованих тим пропуштањем.

Уколико је страначко пропуштање предузимања неке процесне радње узроковано пропуштањем суда, тада би, у складу са начелом обавезног поучавања неуке странке, једино правично било, пропуштање странке сматрати оправданим, управо судским пропуштањем.

Осим тога, сматрамо да би наш законодавац у будућности већу пажњу требао посветити редиговању одредбе о могућности странака, да своје писмене поднеске са чињеничним наводима и доказима, суду упућују у току припремања главне расправе, у правцу утврђивања прецизног рока за њихово подношење, као и прописивања конкретне правне посљедице за пасивну странку, ради избјегавања одуговлачења припремног парничног поступка, а тиме и поступка у цјелини. У недостатку конкретизованог тренутка до којег су странке дужне суду упутити своје писмене поднеске, оне се заправо овлашћују да процесни материјал, до одржавања главне

⁴³ М. Павловић, "Објективно и субјективно преиначење тужбе", *Хрватска правна ревија*, Загреб 5/2001. 96. наведено према Ј. Чизмић, „Преинака тужбе“, *Зборник радова Правног факултета Свеучилишта у Ријеци*, vol. 28, 1/2007. 69.

расправе, временски прилажу једино у складу са својом процесном савјесношћу, на што се законодавац ипак не би смио ослонити.

*Stojana Kopanja*⁴⁴

*LEGAL CONSEQUENCES OF PARTY OMISSION IN CIVIL
PROCEDURE OF REPUBLIC OF SRPSKA*

Abstract

Reform of civil procedure in the Republic of Srpska in 2003, included the provision of the consequences of failure of the party to take timely manner process activities. Previously applicable rules of civil procedure, which were related to the failure of the parties to the undertaking procedural actions, not many made it more efficient and cost litigation. However, in the absence of an express legal provision, also today remains the question of how to protect the interest of the party, in the case of its failure, caused by the failure of the court, hitting her own interest in the litigation. Although some of the new legislative solutions, in practice proved to be very effective, we believe that the reform of civil procedure should continue to insist, given the mentality of the parties in our area, and the well-established preference for delaying litigation by any means necessary.

Keywords: *deadlines, failure, legal preclusion, legal fiction.*

⁴⁴ assistant, Faculty of Law, University of Banja Luka

ЛИТЕРАТУРА

- Алеш Галич, „Санкције за неактивност странака у парничном поступку“, *Правни живот*, Београд 12/04.
- Анте Ромац, *Рјечник римског права*, Загреб, 1983.
- Боривоје Познић, Весна Ракић-Водинелић, *Грађанско процесно право*, Београд, 2010.
- Боривоје Познић, „Пресуда због изостанка“, *Анали Правног факултета*, Београд, 3/1956.
- Бранко Базала, „Повраћај у пријашње стање“, *Одвјетник*, Загреб 5-6/1959.
- Гордана Станковић, *Грађанско процесно право*, Ниш, 2004.
- Гордана Станковић, Ранка Рачић, *Парнично процесно право*, Бања Лука, 2010.
- Јозо Чизмић, „Поврат у пријашње стање“, *Правни живот*, Београд 13/2007.
- Јозо Чизмић, „Преинака тужбе“, *Зборник радова Правног факултета Свеучилишта у Ријеци*, vol. 28 1/2007.
- М. Павловић, „Објективно и субјективно преиначење тужбе“, *Хрватска правна ревија*, Загреб 5/2001.
- Невена Петрушић, „Последице пропуштања рокова у новом парничном процесном праву Републике Србије“, *Зборник радова Правног факултета у Нишу*, Ниш XLIV/2004.
- Никола Бодирога, „Враћање у пређашње стање у парничном поступку“, *Гласник Адвокатске коморе Војводине*, Нови Сад 10/08.
- Радослав Ћосић, Томислав Крсмановић, *Актуелна судска пракса из грађанско-процесног права*, Београд, 2003.
- Ранка Рачић, „Процесне последице изостанка туженог са рокишта“, *Правни живот*, Београд 12/2005.
- Синиша Трива, *Грађанско процесно право I*, Загреб, 1972.
- Слободан Мартиновић, „О фикцијама у праву“, *Правни живот*, Београд 12/1998.

Срећко Цуља, *Грађанско процесно право Краљевине Југославије*, Београд, 1936.

Татјана Зороска-Камиловска, „Концентрација парничног поступка“, *Правни живот*, Београд 13/2007.

ПРИКАЗИ

